Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003393

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зернецький Федір Аркадійович
2. Fedir A. Zernetskyy

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0006-2318-5791

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 03-07-2026

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, креслення

Місце роботи здобувача: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14053

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.31.31.13, 18.31.41.15, 18.31.91.11, 18.31.07.13

Тема дисертації:

1. Акварельний живопис в образотворчому мистецтві України XX – початку XXI століття: стилістичні традиції та сучасні мистецькі практики

2. Watercolor Painting in the Fine Art of Ukraine of the 20th – Early 21st Century: Stylistic Traditions and Contemporary Artistic Practices

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено комплексне мистецтвознавче дослідження еволюції акварелі як самостійного виду станкового живопису в художньому процесі України. Виявлено закономірності формування стилістичних традицій української акварелі, проаналізовано їх трансформацію у XX столітті та визначено новаторські практики початку XXI століття в умовах глобалізації й цифровізації мистецтва. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю систематизації історико-мистецького матеріалу щодо розвитку української акварелі, переосмислення її як автономного художнього медіуму та дослідження сучасних процесів інтеграції українських митців у міжнародний мистецький простір. Попри наявність праць, присвячених окремим художникам і періодам, комплексне дослідження розвитку акварельного живопису XX – початку XXI століття досі відсутнє. Метою роботи є комплексний аналіз розвитку акварельного живопису в образотворчому мистецтві України XX – початку XXI століття, виявлення стилістичних трансформацій і визначення його

місця в сучасному художньому процесі. Об'єкт дослідження – український акварельний живопис зазначеного періоду. Предмет – стилістичні традиції, художньо-пластичні особливості та сучасні мистецькі практики українських акварелістів. У першому розділі обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження, проаналізовано українські й зарубіжні праці з історії акварелі, творчості художників, регіональних шкіл і виставкової діяльності. Систематизовано джерельну базу, що охоплює каталоги виставок, періодичні видання, художні альбоми та електронні ресурси. Уточнено поняття «акварельний живопис», «стилістична традиція», «художня практика», «індивідуальна манера». Методологічну основу становлять історико-мистецтвознавчий, формально-стилістичний, іконографічний, порівняльний, культурологічний і системний методи. Другий розділ присвячено розвитку акварельного живопису України XX століття. Проаналізовано становлення професійної школи акварелі в контексті академічної освіти та взаємодії з народним декоративним мистецтвом. Виявлено синтез академічного рисунка, колористичної експресії та орнаментальності як основу національної стилістики. Досліджено функціонування акварелі в умовах радянської ідеології, її місце в системі соцреалізму, а також новаторські пошуки шістдесятників і представників неофіційного мистецтва, які розширили художні можливості техніки. Висвітлено розвиток акварелі в період незалежності України, зростання індивідуалізації стилю, пленерного руху, тематичної композиції, абстрактних і метафоричних форм. У третьому розділі досліджено сучасний етап розвитку української акварелі. Проаналізовано розширення технічних можливостей завдяки змішаним технікам, великому формату, експериментам із фактурою паперу та авторськими технологіями. Висвітлено інтеграцію українських художників у міжнародний мистецький простір через виставки, симпозіуми, бієнале та професійні творчі спільноти. Окрему увагу приділено впливу цифрових технологій, використанню онлайн-галерей, соціальних мереж і віртуальних експозицій як нових засобів презентації та комунікації. У висновках доведено, що український акварельний живопис XX – початку XXI століття пройшов шлях від допоміжної техніки до самодостатнього й концептуально насиченого виду мистецтва. Виявлено спадкоємність стилістичних традицій та їх адаптацію до сучасних соціокультурних умов. Сучасні мистецькі практики розширюють художні можливості акварелі та сприяють її інтеграції у світовий культурний і цифровий простір. Наукова новизна полягає у системному аналізі еволюції української акварелі, уточненні періодизації її розвитку та визначенні місця акварельного живопису в структурі сучасного образотворчого мистецтва України. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання в освітньому процесі, підготовці наукових публікацій, каталогів виставок і мистецьких проєктів.

2. The dissertation presents a comprehensive art historical study of the evolution of watercolor as an independent form of easel painting in the artistic process of Ukraine. It identifies the patterns of formation of Ukrainian watercolor stylistic traditions, analyzes their transformation throughout the twentieth century, and examines innovative practices of the early twenty-first century in the context of globalization and digitalization. The relevance of the research is determined by the need to systematize historical and artistic materials on the development of watercolor painting in Ukraine, reconsider its role as an autonomous artistic medium, and investigate the integration of Ukrainian watercolor artists into the international art scene. Although numerous studies address individual artists and specific periods, no comprehensive research covering the twentieth and early twenty-first centuries from the perspective of stylistic traditions and contemporary artistic practices has previously been conducted. The aim of the dissertation is to provide a comprehensive analysis of the development of watercolor painting in Ukrainian fine art during the twentieth and early twenty-first centuries, identify its stylistic transformations, and determine its place in the contemporary artistic process. The object of the study is Ukrainian watercolor painting of the specified period, while the subject comprises its stylistic traditions, artistic and plastic features, and contemporary artistic practices. The first chapter substantiates the theoretical and methodological framework of the research and reviews Ukrainian and international scholarship on the history of watercolor, individual artists, regional schools, and exhibition activities. The source base, including exhibition catalogues, periodicals, art albums, and electronic resources, is systematized. The study clarifies the concepts of "watercolor painting," "stylistic tradition," "artistic practice," and "individual manner," and applies art historical, formal-stylistic, iconographic, comparative, cultural, and systemic methods. The second chapter examines the

development of Ukrainian watercolor painting in the twentieth century. It analyzes the formation of a professional watercolor school within academic art education and its interaction with folk decorative traditions. The synthesis of academic drawing, expressive color, and ornamental principles is identified as the foundation of the national stylistic tradition. The chapter also explores watercolor under Soviet ideological control, its role within Socialist Realism, and the innovative approaches of the Sixtiers and representatives of unofficial art, who expanded the expressive possibilities of the medium. Particular attention is paid to the pluralism of artistic strategies during the period of Ukraine's independence, including the growing individualization of style, the development of plein air painting, thematic compositions, and abstract and metaphorical imagery. The third chapter focuses on the contemporary stage of Ukrainian watercolor. It investigates the expansion of technical possibilities through mixed media, large-scale formats, experiments with paper texture, and original artistic techniques. The integration of Ukrainian artists into the international art community through exhibitions, symposia, biennials, and professional associations is analyzed. The influence of digital technologies is also examined, including the combination of traditional watercolor with digital media and the use of online galleries, social networks, and virtual exhibitions as new forms of artistic presentation and communication. The conclusions demonstrate that Ukrainian watercolor painting evolved from an auxiliary technique into an independent and conceptually significant art form. The continuity of stylistic traditions and their adaptation to contemporary socio-cultural conditions are established. Contemporary artistic practices have expanded the expressive potential of watercolor and strengthened its integration into the global artistic and digital cultural space. The scientific novelty of the research lies in the systematic analysis of the evolution of Ukrainian watercolor, the clarification of its periodization, and the determination of its place within contemporary Ukrainian fine art. The practical significance of the results consists in their application in art education, scholarly publications, exhibition catalogues, and artistic projects.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Зернецький Ф. Сільська архітектура XX – початку XXI століття у творах акварельного живопису сучасних українських художників. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 77. Том 2. С. 71–78. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-10
- Зернецький Ф. Акварельні практики Тетяни Кугай у виставковому проєкті «Dolce Vita». Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 82. Том 1. С. 191–196. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-1-28
- Долеско С., Бесага М., Зернецький Ф. Презентація акварельного живопису на благодійних аукціонах на прикладі проєкту «Маю честь!». Fine Art and Culture Studies. 2024. Вип. 6. С. 82–88, doi: https://doi.org/10.32782/facs-2024-6-12
- Зернецький Ф. Мотиви декоративно-прикладного мистецтва в акварелях Ірини Гресик. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 84. Том 1. С. 181–187. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-1-25
- Зернецький Ф. Сучасна українська ботанічна акварель. Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики: збірник наукових праць з матеріалами III Міжнародної наукової конференції, м.

Хмельницький, 12 липня, 2024 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2024. С. 136–137.

- Зернецький Ф. Міжнародна виставка ботанічного мистецтва «Ботанічні історії» як форма презентації сучасної ботанічної акварелі. Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.) / [редкол.: Требін М. П. (голова), Панфілов О. Ю., Прудников В. А. та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. Харків : Право, 2024. С. 72–72.
- Зернецький Ф. Акварель як засіб експерименту: нові художні стратегії в українському живописі. Особистість як простір випробування та формування культури (в умовах воєнного стану) : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 15–17 травня 2025 року). Київ : НАКККіМ, 2025. С. 127–128.
- Зернецький Ф. Стилістичне розмаїття акварелі в творчості українських художників XX – початку XXI століття. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали IX Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран. / М-во осв. і науки України, М-во культ. України, Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 06 листопада 2025 р.). Київ : НАКККіМ, 2025 . С. 369–370.
- Зернецький Ф. Акварель в українському живописі XX – початку XXI століття: художньо-стилістичні трансформації. Феномен культури постглобалізму: культурна демократизація, креативні простори та культурні політики : Збірка наук. матеріал. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 27–28 листопада 2025 р. : Маріупольський. ун-т. ; заг. ред. Ю. С. Сабадаш ; ред. та упоряд. С. Янковський. Київ : Маріупольський університет, 2025. С. 218–221.
- Зернецький Ф. Творчі пошуки і стилістичні тенденції в українському акварельному мистецтві другої половини XX – початку XXI століття. Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології: збірник тез міжнародної наукової конференції НАМ України, ІПСМ НАМУ, ІК НАМУ. Київ, 2025.С. 127–128.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0125U001459

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рева Тетяна Сергіївна

2. Tetiana Reva

Кваліфікація: к. політ. н., доцент, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9569-584X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копієвська Ольга Рафаілівна

2. Olha Kopiievska

Кваліфікація: д. культ., професор, 26.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4537-4888

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, Київ, 01011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дяченко Алла Володимирівна

2. Alla V. Diachenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4496-5931

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Код за ЄДРПОУ: 21598958

Місцезнаходження: вул. Михайла Бойчука, Київ, 01103, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михальчук Вадим Володимирович

2. Vadym V. Mikhalchuk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8560-1846

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юр Марина Володимирівна

2. Maryna V. Yur

Кваліфікація: д. мист., старший науковий співробітник, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3487-1480

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Денисюк Жанна Захарівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Денисюк Жанна Захарівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Терещенко А. С.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна